Rav Hoik: חסד
פרק ו' אורות
(ו:ג)

(1)

פרק א

ב. שִׁמְעוֹן הַצַּדִּיק הָיָה מִשִּׁיָרֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה, הוּא הָיָה אוֹמֵר: עַל שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים הָעוֹלָם עוֹמֵד: עַל הַתּוֹרָה, וְעַל הָעֲבוֹדָה, וְעַל גְּמִילוּת חֲסָדִים.

(1)

אורות הקודש

מאת

חבר' אברהם יצחק הכהן קוק זצ"ל

עשרה מאמרות ושבעה שקרים

חלק שני

מוסר הקודש

בעריכת

דוד כהן

(2)

גְּאוֹנוּת הַחֶסֶד.

ג

בכל גאונות רואה העין הבהירה, החודרת אל התוכן הרוחני, המסבב את הפעולות, את הוד הרוח הגאוני בעצמותו, בכביריות חילו, בפאר תפארתו.

בגאונות החסד של נדיב גדול, שהחסד וההטבה הם משאת נפשו ונזר חייו, מכירה ההסתכלות הפנימית את זיו החסד מצד עצמו, שהוא דבר יותר יקר ומרומם, יותר נשגב ונעלה, מכל הפעולות של החסדים וההטבות המתגשמות במעשה ובפועל.

מאושרים אנו כולנו אם אור של חסד זורח בקרבנו. מאושר הוא העולם, מאושרת היא האנושיות, ומאושרת היא האומה, כשחזיון של נדיבות גאונית מתגלה באחד מבניה. רוח הקודש של הנדיבות אוצר חיים הוא, שנותן שיווי אדיר לכל, נשמת חיים לכל נפש יחידית שבאומה, ומעטר אותה בכללותה בעטרת תפארת לנצח.

וגאונות החסד הזאת מתגלה לפעמים אצל עניי ארץ, רק שהוד הקודש של חיי החסד שוכן תמיד בלבבם פנימה, ולפעמים יוצא אל הפועל בנדיבות מעשית. כשיפגש הכשרון הנדיבותי את היכולת לזה, בהתגלמו בפועל, יפליא רוח זה יותר. אבל מעריכי החיים בערכם האמיתי, הוגי הדעות וחושבי המחשבות בטהרתן, יכירו את הדר החסד, גם בהיותו מעולף בצעיפים רבים של חסרון יכולת להגלות.

חלונות. שגומין לו
שיהין לפי שהוא מסתכל
כנגד הסמיס ולפי נכנע:

קמד. אר"ח ב"א אריו"ת, אל יתפלל אדם אלא בבית שיש בה חלונות פר'. התפילה היא אמנם עבודה מיחידת בנפש המתפלל, אבל התנאי ההכרחי להתשלמה שתפעול על המתפלל, הוא ידיעתו השלמה בערכו אל כל העולם החיצון, אז יפעול שלימות נאה על עצמו וזולתו. אבל מי שההתיחדות בעבודתו המיוחדת תביאהו להפרד מכל יחש [אל] העולם החיצוני, לא יבא לתכלית שלימות התפילה, שהיא צריכה להחיות את האדם להיות מוכן לפעול ולהתפעל בצדק ויושר

ע"פ רוח ד' שתעוררהו. ע"כ אל יתפלל אדם אלא בבית שי"ב חלונות, שאפשרות הרא' אל העולם החיצוני תעוררהו על חובתו אל העולם כולו שהוא חי בו. אמנם השימוש של העולם החיצוני צריך שיעלה לצד ההכשר של האושר האמיתי שהוא השלום הכללי, והידיעה האמתית שזאת היא מטרת ירושלים, שממנה יצא דבר ד', ע"כ כוין פתיחין לי' בעליתי' נגד ירושלים.

The Four-Part Song

2)

There is one who sings the song of the individual soul. This person finds everything inside the soul and experiences in it total spiritual fulfillment.

Then there is one who sings the song of the nation, leaving the boundaries of the individual soul, which are found to be too narrow and not idealistic enough. This person yearns for great heights and unites with the entire Jewish people with a deep love. Pained by the nation's sufferings, finding happiness in its dreams, the one who sings the song of the nation is immersed in deep thoughts concerning its past and future, and tries to understand its inner spiritual nature with love and a wise heart.

Then there is one whose soul is so all-encompassing that it expands beyond the limits of the Jewish people: the one who sings the song of humanity. This person's spirit ascends and becomes concerned with the greatness of mankind and its divine image, seeking humanity's ultimate purpose and looking forward to its ultimate perfection. From this source of life, the singer of the song of humanity draws all thoughts and insights, ideals and visions.

Then there is one who rises even higher to unite with the entire world, with all creatures, and with all of existence. And with all of them, the singer of the song of all existence sings. This is a person who is immersed in Perek Shira each day, who is guaranteed the world to come.

And then there is one who rises up with all these songs together. Each gives its voice. Each plays its melody: the song of the soul, the song of the nation, the song of humanity, and the song of existence. All harmonize within the ideal human being at every moment and at all times. (OK 2, pp. 444–45)

(3)

גמ' ברכות יח:

אַבָּיֵי וְרָבָא הֲווּ יָתְבִי קַמֵּיהּ דְּרַבָּה. אֲמַר לְהוּ רַבָּה: לְמִי מְבָרְכִין? אֲמָרִי לֵיהּ: לְרַחֲמָנָא. – וְרַחֲמָנָא הֵיכָא יָתֵיב? רָבָא אַחֲוִי לִשְׁמֵי טְלָלָא, אַבָּיֵי נָפַק לְבָרָא אַחֲוִי כְּלַפֵּי שְׁמַיָּא. אֲמַר לְהוּ רַבָּה: תְּרוַיְיכוּ רַבָּנֵן תְּהֵוְיוּ דְּאָמְרִי אֱינָשֵׁי: בּוּרְיָן בּוּרְיָן מִקְּטָפֵיהּ יְדִיעַ.

The Gemara relates that Abaye and Rava, when they were children, were seated before Rabba. Rabba said to them: To whom does one recite blessings? They said to him: To God, the All-Merciful. Rabba asked them: And where does the All-Merciful reside? Rava pointed to the ceiling. Abaye went outside and pointed toward the heaven. Rabba said to them: You will both become Sages. It is as the popular saying goes: A cucumber[1] can be recognized from its blossoming stage. Similarly, a great person can be recognized even from a young age.

(2)

עין אי"ה

רבא אחוי לשמי' טללא. כי היתה נטייתו אל שקידת התורה ודרישת כל אמת בפרטיהם המוגבלים ובזה יבא להכרת קונו יתברך, וזאת הנטיה משלה בנפשו גם בילדות, למצא מנוחה ג"כ בצל אהל, ובזה יבא אל המנוחה והתעודה הרוממה. אביי אמנם שאף אל הרחבת הידיעה בההכרה הפנימית שמתנשאת אל למעלה מכל גבול, ודחקו טבעו הפנימי לבטא רגשות נפשו ברחמנא היכי יתיב ע"י דנפיק לברא ואחוי כלפי שמיא אל מרחב אין קץ. והיינו דאמרי אינשי בוצין בוצין מקטפי' ידיע, שההכנה הנפשית מתגברת באדם וניכרת בעוצם התחלת הילדות באופן רשמי כ"כ עד שנוכל ג"כ לדעת איזה דרך יבחר הילד אשר שאר רוחו מתגלה בו.

אורות הקודש ג, עמ' שלב-שלג:

(3)

והם הם צדיקים יסודי עולם, שהם דנים את כל העולם כולו לכף זכות, ומאירים את אור החסד על כל בריה, אוהבים לצדק את הבריות, ושונאים לחייבם[20]. והם הם תלמידיו האמיתיים של אברהם אבינו, ההולכים בדרכיו[21].

ו. אהבת ישראל ואהבה לכל

(4)

הרב קוק לילדים

מאת

יצחק שילת

אולם, כאמור, בדרך כלל החסידות אינה עוסקת באופן ישיר ביחס אל כל אדם באשר הוא אדם. אצל הראי"ה, לעומת זאת, יסוד הכללות, שהוא הקו האופייני להגותו, בא לידי ביטוי עז גם בדברו על מידת אהבת האדם:

אהבת הבריות

"ישנם צדיקים כאלה שהם גדולים ועצומים מאד, שאינם יכולים לצמצם עצמם בכנסת ישראל לבדה, והם תמיד דואגים ושוחרים את הטוב בעד כל העולם כולו. ומכל מקום גם הם קשורים בנקודתם הפנימית דוקא בכנסת ישראל, מפני שכנסת ישראל היא התמצית של הטוב והמעולה שבכל העולם כולו, ובאהבה וטובה שתבוא לכנסת ישראל חוזרת היא ומקפת את כל היצור. צדיקים הללו אינם יכולים להיות לאומיים על פי התוכן החיצוני של המלה, שהרי אינם יכולים לסבול שום שנאה ושום עולה, שום הצטמצמות ושום התכווצות של הטוב והחסד, והם טובים לכל, כמידותיו של הקב"ה שהוא טוב לכל ורחמיו על כל מעשיו, והם בכל זאת צופי ישועה אדירים מאד, מפני שהם יודעים ברור ומאמינים בכל מלא נפשם הטהורה שישועת ישראל ישועת ד' היא, ישועת העולם ומלואו וכל אשר בו, ממרומי רום עד עמקי תחת" (אוה"ק ג עמ' שמט).